

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Основи наукових досліджень соціальних проблем
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 23 «Соціальна робота»
Спеціальність 232 «Соціальне забезпечення»
Освітній рівень перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма «Управління соціальною сферою»

Статус дисципліни базова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри
економіки та соціальних наук

Галина НАЗАРОВА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економіки та соціальних наук
Протокол № 2 від 09.09.2020 р.

Розробник (и):

Назарова Галина Валентинівна, д. е. н., професор кафедри економіки та соціальних наук,

Дем'яненко Аліна Анатоліївна, викладач кафедри економіки та соціальних наук.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень соціальних проблем» є складовою частиною блоку базових навчальних дисциплін спеціальності 232 «Соціальна безпека», освітньо-професійної програми «Управління соціальною сферою». Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців, зокрема: опанування системою знань про типи досліджень, логіку, основні елементи, етапи, методи наукових досліджень соціальних проблем.

Метою навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень соціальних проблем» є надання студентам необхідного обсягу знань у галузі наукових досліджень соціальних проблем, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи, ознайомлення з організацією наукової діяльності, підготовкою наукових публікацій, комплексних консультаційних проєктів, курсових та дипломних робіт.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Демографія	Соціальний аудит та інспектування
Соціальна статистика	Інформаційно-комунікаційне забезпечення соціальної сфери
Людський розвиток	
Державне регулювання соціальної сфери	
Основи соціальної політики	
Соціальна безпека	
Організація та нормування у соціальній сфері	
Методи нарахування соціальних виплат	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність визначати та грамотно використовувати категорії науки	Вміти коректно використовувати понятійно-категоріальний апарат науки
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Аналізувати та пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження
Здатність до вибору та використання інструментарію наукового дослідження соціальних проблем	Здійснювати обґрунтований вибір методичного забезпечення проведення наукового дослідження, використовувати сучасний інструментарій наукового дослідження соціальних проблем

Здатність до пошуку, накопичення та обробки інформації для проведення наукових досліджень, представлення результатів дослідження у різних формах	Здатність до узагальнення результатів власних наукових досліджень та їх оприлюднення у формі наукових звітів, тез доповіді, наукових статей, тощо
--	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та методологія наукових досліджень соціальних проблем.

- Тема 1. Основні категорії науки. Сутність і особливості процесу наукового пізнання.
- Тема 2. Основи наукових досліджень у соціальній сфері.
- Тема 3. Структура та етапи наукового дослідження соціальних проблем.
- Тема 4. Методи наукових досліджень соціальних проблем.

Змістовий модуль 2. Організація та етапи проведення наукових досліджень соціальних проблем.

- Тема 5. Організація наукових досліджень соціальних проблем.
- Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень соціальних проблем.
- Тема 7. Особливості написання наукових статей та тез доповідей.
- Тема 8. Публікація результатів наукових досліджень соціальних проблем.
- Тема 9. Презентація результатів наукових досліджень соціальних проблем.

Методи навчання та викладання

У процесі викладання дисципліни «Основи наукових досліджень соціальних проблем» використовуються такі методи: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод (репродукція – відтворення), метод проблемного викладу, евристичний метод та дослідницький метод.

Приклади продуктивних методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: проблемні лекції, дискусії, презентації, моделювання професійних ситуацій, робота в малих групах, круглі столи, кейс-стаді, мозкові штурми, різноманітні індивідуальні та групові проекти, тренінги, майстер-класи, індивідуальна дослідницька робота.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: поточний контроль, модульний контроль та підсумковий контроль.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу; проведення поточного тестування; проведення письмової контрольної роботи; експрес-опитування.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. Колоквиум – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у закладах вищої освіти. Колоквиум проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля. Завдання для колоквиуму оцінюються відповідно до технологічної карти накопичувальних рейтингових балів з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень соціальних проблем».

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Заліки – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої

навчальної дисципліни, загальна оцінка за дисципліною розраховується як середньоарифметична за двома модулями. Загальна кількість балів за результатами всіх видів контролю максимальна для отримання заліку за дисципліною – 100, мінімальна – 60. Студент не допускається до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за змістовні модулі впродовж семестру в сумі не перевищуватиме 59 балів, а також якщо студент немає жодної оцінки з поточного модульного контролю.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 1	Тема 1. Основні категорії науки. Сутність і особливості процесу наукового пізнання	Робота на лекції	1
	Семінарське заняття	Міні-дискусія: «Наука як форма суспільної свідомості»	Активна участь в обговоренні теми дискусії	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінарського заняття		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 2	Тема 2. Основи наукових досліджень у соціальній сфері	Робота на лекції	1
	Семінарське заняття	Підготовка презентацій та / або інформаційних повідомлень за темами семінарського заняття	Активна участь у семінарському занятті	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінарського заняття		

Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 3	Тема 3. Структура та етапи наукового дослідження соціальних проблем	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Вирішення різнотипних індивідуальних та групових завдань	Активна участь у вирішенні завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичного заняття		
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 4	Тема 4. Методи наукових досліджень соціальних проблем	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Вирішення різнотипних індивідуальних та групових завдань	Активна участь у вирішенні завдань	3
		Проведення експрес-опитування	Результати експрес-опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання домашнього завдання	Виконання домашнього завдання	3
Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.				
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 5	Тема 4. Методи наукових досліджень соціальних проблем	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Вирішення індивідуальних завдань	Активна участь у вирішенні завдань	3
		Колоквіум 1	Колоквіум 1	8
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 6	Тема 5. Організація наукових досліджень соціальних проблем	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Робота в малих групах, кейс-стаді та виконання індивідуальних завдань	Активна участь у вирішенні завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		

Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 7	Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень соціальних проблем	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Різноміснї індивідуальні та групові завдання	Активна участь у вирішенні завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання домашнього завдання	Виконання домашнього завдання	3
Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою				
Тема 7.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 8	Тема 7. Особливості написання студентських наукових робіт	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Індивідуальна науково-дослідницька робота	Активна участь у виконанні завдання	8
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання домашнього завдання	Виконання домашнього завдання	4
Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичного заняття				
Тема 7.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 9	Тема 7. Особливості написання студентських наукових робіт	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Індивідуальна науково-дослідницька робота	Активна участь у виконанні завдання	10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінарського заняття		
Тема 8.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 10	Тема 8. Публікація результатів наукових досліджень	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Вирішення різноміснїх індивідуальних та групових завдань	Активна участь у вирішенні завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			

Тема 9.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 11	Тема 9. Презентація результатів наукового дослідження.	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Підготовка та демонстрація результатів наукових досліджень	Виконання завдання	7
		Проведення експрес-опитування	Результати експрес-опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.			
Тема 10.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 12	Тема 9. Презентація результатів наукового дослідження.	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні завдань	3
		Колоквіум 2	Колоквіум 2	8
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквіуму 2.			

Рекомендована література

Основна

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник / М. Т. Білуха. – Київ : АБУ, 2002. – 480 с.
2. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади) : навч. посібн. / М. С. Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. – 120 с.
3. Закон України Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки. № 2623-III, остання редакція від 16.01.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.
4. Кузь О. М. К 89 Філософія науки : навчальний посібник : [Електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
5. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О. І. Пушкар. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020 – 867 с.

Додаткова

6. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон. теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
7. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій / Кустовська О.В. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
8. Методологія науково-освітніх досліджень у соціальній сфері : робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» другого (магістерського) рівня всіх форм навчання : [Електронне видання] / укл. Г. В. Назарова, О. В. Ачкасова – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 9 с.
9. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці" всіх форм навчання [Електронний ресурс] / укл. О. А. Єрмоленко; Харківський національний

економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (605 КБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 51 с.

10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К.: Знання, 2008.- 310 с

Інформаційні ресурси

11. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

12. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua/>.

13. Реєстр наукових фахових видань України. URL: <http://nfv.ukrintei.ua/>

14. Репозитарій Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/>.

15. Сайт персональних навчальних систем Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7192>.

16. Харківська державна наукова бібліотека ім В.Г. Короленка. URL: <https://korolenko.kharkov.com/>.

17. Reference examples are covered in Chapter 10 of the APA Publication Manual, Seventh Edition. URL: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples#textual-works>.